

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ: ΑΡΤΕΜΙΣ – ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΑΖΑΚΟΥ

ΜΑΡΙΑ – ΕΛΕΝΗ ΞΗΡΟΚΩΣΤΑ

ΣΤΕΛΛΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΠΡΟΥΛΙΑ

ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΑ

Α. ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ και ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (ΧΕΑΔ)

Β. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Β.1. ΟΡΙΣΜΟΣ

Β.2. ΣΚΟΠΟΣ

Β.3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Β.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Β.5. ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΖΗΤΗΣΕΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ – ΜΕΛΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΔΙΔΕΙ

Β.6. ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΡΝΗΘΕΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

Γ. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΕΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Δ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Δ.1. Υπόθεση C-399/11 (Melloni)

Δ.2. Συνεκδικαθείσες Υποθέσεις C-404/15 και C-659/15 PPU (Aranyosi και Căldăraru)

Ε. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

A. Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ)

Προκειμένου να διεισδύσουμε στον χώρο του ΕΕΣ, θα ήταν απαραίτητο να αναφερθούμε στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, γνωστό ως ΧΕΑΔ, εγχείρημα που εκπονείται στα πλαίσια μίας καλύτερης Ευρώπης. Ο ΧΕΑΔ νομιμοποιείται στο Άρθρο 3 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Πρόκειται για έναν σκοπό ανώτερο και από αυτόν της εσωτερικής αγοράς, για τον οποίο άλλωστε και, πρωταρχικά, συγκροτήθηκε η Ένωση. Προκειμένου να επιτευχθεί η δημιουργία ενός τέτοιου χώρου, κρίνεται αναγκαία η προάσπιση των αξιών που συγκαταλέγονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Έχοντας ως βάση αρχές όπως η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η κατάργηση οποιασδήποτε μορφής διακρίσεων, και άλλων, θα καθίσταντο εφικτή η δημιουργία του ΧΕΑΔ. Άλλωστε και οι στόχοι του, βρίσκουν έρεισμα ακριβώς πάνω σε αυτές τις αρχές. Πρώτον, η Ένωση να αποτελεί χώρο όπου θα επικρατεί ο σεβασμός προς τα ανθρωπινά δικαιώματα αλλά και τα διαφορετικά νομικά συστήματα, κάθε χώρας-μέλους. Έπειτα, προωθεί την μη διάκριση στο πλαίσιο των συνοριακών ζωνών, με στόχο την ευκολότερη μετακίνηση των κατοίκων της Ένωσης. Τρίτον, στόχος είναι η εξάλειψη κάθε μορφής βίας και, αν τυχόν υπάρξει, η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών και δικαστικών αρχών, προκειμένου να διαλευκανθεί ευκολότερα. Τέλος, ως συνέχεια του προηγούμενου, η πρόσβαση στην δικαιοσύνη καθίσταται ευκολότερη, αφού στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Δικαίου, η Ένωση δύναται να συνεργάζεται με το νομικό σύστημα κάθε επιμέρους κράτους μέλους. Συμπερασματικά, ο ΧΕΑΔ δεν ενσωματώνει παρά μια ύψιστη ιδέα, ωστόσο τόσο απτή, που θα κάνει ευκολότερη, ασφαλέστερη και δικαιότερη την διαβίωση μέσα στην Ένωση. Ενσωματώνει αρχές και ιδεώδη, η εφαρμογή των οποίων εγγυάται την επιτυχία του εγχειρήματος.

Αξίζει να γίνει και μια σύντομη αναφορά στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, μιας αρχής η σημασία της όποια καθίσταται καίρια για πολλούς τομείς τόσο του δικαίου όσο και της λειτουργίας της Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, στον δικαστικό τομέα η παρουσία της σε συνεργασία με την αρχή της αναγνώρισης πραγματώνει την συνεργασία των διαφορετικών δικαστικών συστημάτων της Ένωσης, για την ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης, καταργώντας τα εσωτερικά σύνορα, προάγοντας την συνεργασία και την ομαδικότητα. Ειδικά στο Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης η παρουσία της είναι τεραστία, καθώς μέσα από αυτήν επιτυγχάνεται η εναρμονισμένη λειτουργία του δικαστικού συστήματος της Ένωσης.

B. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ (Ε.Ε.Σ.)

B1. Ορισμός

Σύμφωνα με το Άρθρο 1 παράγραφος 1 της Απόφασης-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ χωρών της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης ορίζεται ως «δικαστική απόφαση η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος προς το σκοπό της σύλληψης και της παράδοσης από άλλο κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας». Επομένως, το ΕΕΣ πρόκειται για ένα εργαλείο διευκόλυνσης της δικαιοδοτικής διαδικασίας, όπως άλλωστε γίνεται φανερό και από τον σκοπό τον οποίο επιτελεί (βλ. κατωτέρω).

B.2. Σκοπός

Σκοπός του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης, όπως γίνεται φανερό και από τον ορισμό του, έγκειται στην βελτίωση και απλούστευση των δικαστικών διαδικασιών προκειμένου ένας πολίτης της Ένωσης να παραδοθεί ταχύτερα στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, για έγκλημα που διέπραξε εντός των ορίων της Ένωσης. Αποσκοπεί στην κοινή δικαστική πορεία, ζητά από κάθε δικαστική αρχή κάθε κράτους μέλους να ενεργεί βάση συγκεκριμένων διαδικασιών και αποφάσεων, ώστε να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή αποφυγή γραφειοκρατικών διαδικασιών, με την τήρηση, βέβαια, των απαραίτητων προθεσμιών. Φυσικά, υπάρχουν προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες τίθεται σε ισχύ ένα Ένταλμα. Εν ολίγοις, το ΕΕΣ ενσαρκώνει ένα απλουστευμένο σύστημα παράδοσης προσώπων, τα οποία είτε έχουν διαπράξει εγκληματική ή παράνομη πράξη είτε θεωρούνται ύποπτα γι' αυτή.

B.3. Χαρακτηριστικά ΕΕΣ

Το ΕΕΣ παρουσιάζει χαρακτηριστικά που το καθιστούν ως ένα ιδιαίτερο νομικό μόρφωμα, ευρωπαϊκής ισχύος και ιδιαίτερα μεγάλης σημασίας για τον δικαιοδοτικό τομέα της Ένωσης. Αρχικά, προβάλλοντας το άρθρο 1 παράγραφος 2 της Απόφασης-Πλαίσιο, «τα κράτη μέλη πρέπει να εκτελούν κάθε Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης-Πλαίσιο», δύναται να διαπιστώσουμε ότι με στόχο την διευκόλυνση της απόδοσης των κρατουμένων στην χώρα καταγωγής του, η έκδοση κοινών δικαστικών αποφάσεων ανάγεται σε αξία αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος, απαλλαγμένη από κάθε είδους πολιτικές σκοπιμότητες.

Επιπλέον, το ΕΕΣ ήταν αυτό που επέφερε την ανατροπή στον χαρακτηρισμό των εγκλημάτων. Συγκεκριμένα, το ΕΕΣ ήταν αυτό που σηματοδότησε την άρση του διττού αξιοποιήσιμου των εγκλημάτων, δηλαδή η εγκληματική πράξη ενός ατόμου μέσα στα όρια της Ευρώπης δεν υποχρεούται πλέον να εξετάζεται διπλά, για τον αν αποτελεί έγκλημα στην χώρα στην οποία πραγματώθηκε και συγχρόνως και στην χώρα καταγωγής του υπόπτου. Πρόκειται για τεράστια σημασίας λειτουργία του, καθώς με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η μετακίνηση και η παράδοση των υπόπτων. Η απαρίθμηση των εγκλημάτων που επιδέχονται άρση του διττού αξιοποιήσιμου εντοπίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 της Απόφασης-Πλαίσιο. Τέλος, στα άρθρα 3 και 4 της Απόφασης-Πλαίσιο, συγκαταλέγονται όλοι εκείνοι οι λόγοι, υποχρεωτικοί και μη υποχρεωτικοί, για τους οποίους ένα κράτος μέλος δύναται να αρνηθεί την επιβολή του ΕΕΣ.

Φυσικά, θα ήταν παράλειψη η μη αναφορά στην εκτενή ισχύ του Εντάλματος σε όλη την Ένωση, εφόσον κάθε κράτος-μέλος της έχει προβεί την επικαιροποίηση της Απόφασης-πλαisiού. Σε αυτήν ακριβώς την εκτεταμένη γεωγραφική ισχύ θεμελιώνεται η συνεργασία των εισαγγελικών αρχών, με στόχο την ταχύτερη παράδοση των προσώπων και την διευκόλυνση της δικαστικής λειτουργίας.

B4. Διαδικασία παράδοσης ΕΕΣ

Στα άρθρα 9-25 της Απόφασης-πλαisiού παρατίθεται η διαδικασία παράδοσης του ΕΕΣ, κάνοντας συγχρόνως και μια άξια λόγου αναφορά στα δικαιώματα, ουσιαστικά και δικονομικά, του καταζητούμενου. Πρώτον, η αρμόδια δικαστική αρχή παράδοσης οφείλει να ενημερώσει τον καταζητούμενο για το περιεχόμενο του εντάλματος καθώς και για την συγκατάθεση του, ενώ του προσφέρεται η δυνατότητα νομικού παραστάτη και διερμηνέα(άρθρο 11). Ωστόσο, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η παράδοση θα πρέπει να προηγηθεί συγκατάθεση του καταζητούμενου, ότι επιθυμεί, δηλαδή, να επιστρέψει στη χώρα όπου εδράζεται η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος (άρθρο 13). Στην περίπτωση όμως που ο καταζητούμενος αρνηθεί την παράδοση του, απαιτείται διενέργεια ακροάσεως του από την δικαστική αρχή του κράτους έκδοσης του εντάλματος.

B5. Εγγυήσεις που μπορεί να ζητήσει το Κ-Μ που παραδίδει

Η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης είναι δυνατό να εξαρτηθεί από την τήρηση -εκ μέρους του κράτους μέλους, που ζητεί την έκδοση του κατηγορουμένου- εγγυήσεων, οι οποίες κατά μείζονα λόγο αφορούν την εκτέλεση της ποινής των προσώπων και βασικές αρχές του κράτους δικαίου. Έτσι, κατ' άρθρο 5 της απόφασης πλαίσιο του ευρωπαϊκού εντάλματος

σύλληψης, η εκτέλεση του εντάλματος από τη δικαστική αρχή εκτέλεσης μπορεί να εξαρτηθεί κατά το δίκαιο του κράτους μέλους εκτελέσεως από ορισμένες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν είτε την επανεξέταση της ποινής της ισόβιας κάθειρξης ή και την εφαρμογή μέτρων επιείκειας, τα οποία προβλέπει η νομοθεσία του κράτους έκδοσης είτε τη διαμεταγωγή προσώπων στο κράτος μέλος εκτέλεσης, για να εκτιθούν στερητικές της ελευθερίας ποινές, που έχουν επιβληθεί στον εκάστοτε κατηγορούμενο¹. Η πρώτη εγγύηση αφορά επί της ουσίας την ελάφρυνση της θέσης του κατηγορουμένου, ενώ η δεύτερη αφορά τη σύνδεση του προσώπου με ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος, το οποίο αξιώνει την εκτέλεση της ποινής εντός της δικής του επικράτειας.

Οι ως άνω εγγυήσεις είναι περιοριστικές, υπό την έννοια, ότι δύνανται να αφορούν μόνον έναν εκ των δύο λόγων του άρθρου 5². Μπορούν να προβλέπονται είτε στο δίκαιο του κράτους έκδοσης, είτε να έχουν διατυπωθεί ρητώς σε συμφωνία μεταξύ των αρχών του κράτους έκδοσης και εκτέλεσης του εντάλματος³. Έτσι, είναι δυνατό, να τεθεί ως όρος εκτέλεσης του εντάλματος η επανεξέταση -από το κράτος έκδοσης του εντάλματος- της επιβληθείσας ποινής, αφού πρώτα το κράτος αυτό αποδείξει, ότι η ποινή θα εξεταστεί εκ νέου κατόπιν αίτησης ή με την πάροδο του προβλεπόμενου στην απόφαση-πλαίσιο χρόνου. Διαφορετικά, ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει την εφαρμογή μέτρων επιείκειας βάσει της νομοθεσίας ή της πρακτικής του κράτους μέλους έκδοσης, με σκοπό τη μη εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου. Πρόκειται σαφώς για μία εγγύηση, η οποία αφορά τη βαρύτατη ποινή της στέρησης της ελευθερίας, η οποία πλήττει άμεσα τον κατηγορούμενο, θίγοντας πολλαπλές πτυχές της ζωής του. Αυτή ακριβώς η αυξημένη σοβαρότητα της ποινής απαιτεί την εκ νέου εξέταση των δεδομένων και παρέχει στον κατηγορούμενο το δικαίωμα να αιτηθεί διαφορετική ποινική μεταχείριση.

Η δεύτερη εγγύηση, που παρέχει η απόφαση- πλαίσιο αφορά τη μεταφορά του κατηγορουμένου στη χώρα του, ώστε να εκτίσει εκεί την στερητική της ελευθερίας ποινή του. Έτσι, όταν το πρόσωπο είναι υπήκοος ή κάτοικος του κράτους εκτέλεσης, αυτό μπορεί να θέσει ως προηγούμενη εγγύηση την μεταφορά του στο έδαφος του, ώστε να εκτίσει εκεί την επιβληθείσα ποινή ή το μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εις βάρος του στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος. Πρόκειται στην ουσία για τη διαμεταγωγή του προσώπου, ώστε να βρίσκεται στο κράτος, με το οποίο συνδέεται, είτε λόγω διαμονής, είτε λόγω υπηκοότητας. Οι

¹Έτσι, κατά την απόφαση πλαίσιο (2002/584), EUR-Lex

²Έτσι έκρινε το ΔΕΕ στις υποθέσεις *Aranyosi και Căldărău*

³Όπως αναφέρεται ρητά στο εγχειρίδιο του τρόπου εκτέλεσης του εντάλματος στην ιστοσελίδα european-justice

λεπτομέρειες πραγματοποίησης και εκτέλεσης αυτής της εγγύησης απαιτούν προηγούμενη συμφωνία και σαφή καθορισμό εκ μέρους του κράτους έκδοσης και του κράτους εκτέλεσης.

Είναι όμως, δυνατό, η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος να θέτει την εν λόγω εγγύηση εκ των προτέρων στο υπό έκδοση ένταλμα, ώστε να παρακαμφθεί η συμφωνία και η καθυστέρηση της διαδικασίας. Το άρθρο 25 της απόφασης-πλαίσιο περιέχει ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με την εκτέλεση στερητικών της ελευθερίας ποινών στο κράτος μέλος εκτέλεσης, σε περιπτώσεις που εμπíπτουν στο άρθρο 5. Για τη μεταφορά της ποινής στο κράτος μέλος εκτέλεσης του εντάλματος εφαρμόζονται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις, που προβλέπονται στην απόφαση-πλαίσιο, ενώ το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος είναι υπεύθυνο να διασφαλίζει την εκπλήρωση της συμφωνίας και όλων των περαιτέρω προϋποθέσεων.

B.6 Λόγοι μη εκτέλεσης του Ε.Ε.Σ.

Τα άρθρα 11-12 του ν.3251/2004 καθορίζουν τους λόγους, σύμφωνα με τους οποίους ένα κράτος-μέλος μπορεί να αρνηθεί την παράδοση, δηλαδή να μην εκτελέσει το εν λόγω ένταλμα.

Η ύπαρξη αυτών των περιορισμών στο ε.ε.σ οφείλεται, μεταξύ άλλων, στην επιθυμία της διατήρησης του εθνικού χαρακτήρα της εκάστοτε κρατικής ποινικής νομοθεσίας που συνδέεται άρρηκτα με την αρχή της κρατική κυριαρχίας.

Οι λόγοι μη εκτέλεσης του Ε.Ε.Σ. διακρίνονται σε υποχρεωτικούς και προαιρετικούς. Αν συντρέχει υποχρεωτικός λόγος μη εκτέλεσης, επέρχεται αυτοδίκαιη άρνηση της εκτέλεσης. Αντιθέτως, αν συντρέχει προαιρετικός λόγος, η τελική απόφαση εναπόκειται στην διακριτική ευχέρεια του εκάστοτε κράτους μέλους, που δύναται να λαμβάνει υπ' όψιν και γενικότερους, όχι αποκλειστικά νομικούς, παράγοντες. Σε περίπτωση δε άρνησης εκτέλεσης του Ε.Ε.Σ., οφείλει να αιτιολογήσει σαφώς την απόφαση του.

Οι υποχρεωτικοί λόγοι, αναφέρονται στο άρθρο 11. Πρόκειται για:

-Την ευρωπαϊκή αρχή "ne bis in idem".(όχι δις για το ίδιο): Σύμφωνα με την αρχή αυτή, δεν μπορεί να επιβληθεί νέα ποινή στον ίδιο δράστη για την ίδια πράξη(θεωρία του διττού αξιόποινου). Ουσιαστικά, υποστηρίζει οτι η έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης για ένταλμα δεσμεύει όλα τα κράτη μέλη, άρα δεν μπορεί να εκτελεστεί εκ νέου.

-Την ύπαρξη αμνηστίας: Σε περίπτωση που για την αξιόποινη πράξη προσφέρεται αμνηστία από το κράτος-μέλος, είναι λογικό να υπερισχύσει η κρατική ποινική νομοθεσία και

συνακολούθως το δικαίωμα του κράτους να μην παραδώσει τον καταζητούμενο. Σε άλλη περίπτωση, θα θίγονταν θέματα κρατικής κυριαρχίας.

-Την Ανηλικότητα: Αν το ένταλμα έχει εκδοθεί σε βάρος ανηλίκου ο οποίος δεν θεωρείται ποινικά υπεύθυνος για τις πράξεις του, τότε αυτό δεν εκτελείται. Ποινικά ανεύθυνοι θεωρούνται οι ανήλικοι κάτω των 15 ετών (ΠΚ αρ.126/1).

-Την παραγραφή: Αν το έγκλημα έχει παραγραφεί στο κράτος εκτέλεσης, τότε το ένταλμα δεν εκτελείται. Η αρχή αυτή προστέθηκε στους υποχρεωτικούς λόγους άρνησης καθώς έχει ιδιαίτερη σημασία για την εσωτερική έννομη τάξη.

-Την Ρήτρα διάκρισης Σε περίπτωση που το ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί με σκοπό τη δίωξη του ατόμου λόγω φυλετικών, θρησκευτικών και γενικότερα προσωπικών πεποιθήσεων δεν εκτελείται.

-Την περίπτωση ημεδαπότητας: Το άτομο εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ένταλμα έχει το δικαίωμα να δικαστεί στη χώρα του. Το ένταλμα δεν θα εκτελεστεί αν το κράτος ιθαγένειας αναλάβει την εφαρμογή της απόφασης. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που το συγκεκριμένο άτομο αναζητείται και από τη χώρα του για τις ίδιες πράξεις.

Οι προαιρετικοί λόγοι αναπτύσσονται στο άρθρο 12. Πρόκειται για:

-Δίωξη στην Ελλάδα για την ίδια πράξη: Σε περίπτωση ημεδαπότητας εφαρμόζεται ο ανάλογος υποχρεωτικός λόγος. Αν ο αναζητούμενος είναι αλλοδαπός ,εναπόκειται στη κρίση του κράτους.

-Παύση ποινικής δίωξης από τις ελληνικές αρχές

-Υπαρξη δεδικασμένου τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε άλλες χώρες.

-Κάτοικος της χώρας: Σε περίπτωση που η χώρα αναλάβει την διευθέτηση της ποινής του ατόμου, το ένταλμα δεν εκτελείται.

Γ. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ Ε.Ε.Σ. ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Η βασικότερη διαφορά του εντάλματος σύλληψης, όπως έχει διαμορφωθεί με την απόφαση-πλαίσιο είναι ο χρονικός περιορισμός των 60 ημερών. Συγκεκριμένα, το ευρωπαϊκό ένταλμα καθορίζει πολύ στενά χρονικά περιθώρια για την εκτέλεσή του και απαιτεί την έκδοση του προσώπου στο κράτος έκδοσης εντός 60 ημερών από την σύλληψή του. Η προθεσμία αυτή εξυπηρετεί τις βασικές αρχές του ΧΕΑΔ και οδηγεί σε ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης και μεγαλύτερη ασφάλεια στο χώρο της Ένωσης. Ο χρόνος αυτός είναι δυνατόν να συντμηθεί,

εφόσον ο κατηγορούμενος παραδοθεί ο ίδιος στις αρμόδιες αρχές. Αντιθέτως, η έκδοση αλλοδαπού κατά το διεθνές δίκαιο δεν απαιτεί την τήρηση τόσο ασφυκτικής προθεσμίας, ενώ ακολουθείται μία διαδικασία χρονοβόρα, με επικοινωνία των πρεσβειών και των αρμοδίων Υπουργών Δικαιοσύνης.

Πολύ σημαντική διαφορά αποτελεί ο έλεγχος του διττού αξιοποίνου. Η εφαρμογή του εντάλματος δεν πρέπει να προσκρούει, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, στη θεμελιώδη αρχή του ποινικού δικαίου, που θέλει το ίδιο πρόσωπο να μην διώκεται και να καταδικάζεται δύο φορές για το ίδιο αδίκημα. Η αρχή *ne bis in idem* μπορεί να διασφαλιστεί, εφόσον γίνει έλεγχος για μια σειρά αδικημάτων, που προβλέπει η απόφαση-πλαίσιο. Συγκεκριμένα, για πάνω από 30 κατηγορίες κακουργημάτων δεν ελέγχεται, αν η πράξη, που τέλεσε το πρόσωπο χαρακτηρίζεται ως ποινικό αδίκημα και στις δύο χώρες, αλλά ενδιαφέρει η πράξη να τιμωρείται με ποινή φυλάκισης διάρκειας τουλάχιστον τριών μηνών στο κράτος-μέλος έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Αντιθέτως, κατά το Διεθνές Δίκαιο δεν ελέγχεται με σχολαστικότητα η αρχή αυτή, αφού υπάρχουν ιδιαίτερα εγκλήματα, αναγνωρισμένα από τη διεθνή κοινότητα, που δε γνωρίζουν χωρικά όρια και δεν είναι σε κάθε κράτος ρυθμισμένα νομοθετικά (π.χ. γενοκτονία).

Τέλος, κατά τη διαδικασία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν έχουμε ανάμειξη πολιτικών στοιχείων. Στο Διεθνές δίκαιο προηγείται η εμπλοκή των κρατών μέσω της διπλωματικής οδού, κάτι που δεν απαιτείται κατά την απόφαση-πλαίσιο. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν, αν συλλάβουν το πρόσωπο να αρνηθούν την έκδοσή του, επειδή πρόκειται για δικό τους υπήκοο, όπως συμβαίνει στο διεθνές επίπεδο. Μπορεί μεν να τεθεί ζήτημα εγγύησης διαμεταγωγής, αλλά το κράτος σύλληψης του προσώπου δε δύναται να θέσει -δίχως βάσιμη αιτιολογία- veto στην έκδοση του προσώπου. Υπάρχουν, έτσι, κάποιοι λόγοι, που τίθενται στην απόφαση-πλαίσιο για τους οποίους μπορεί να αρνηθεί την έκδοση του το κράτος έκδοσης, λόγοι, που αφορούν θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, αλλά η άρνηση και μη παράδοση του προσώπου δεν είναι νοητή στο χώρο της Ένωσης.

Δ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Δ.1. Υπόθεση C-399/11 (Melloni)

Το 1993 οι ιταλικές αρχές εξέδωσαν εντάλματα σύλληψης σε βάρος του Melloni, Ιταλού επιχειρηματία που κατηγορείτο για δόλια χρεοκοπία και, εν τω μεταξύ, είχε διαφύγει στην Ισπανία. Το 1996 το αρμόδιο ισπανικό δικαστήριο έκρινε νόμιμη την έκδοση του Melloni στην Ιταλία, προκειμένου αυτός να δικασθεί για τις πράξεις που του καταλογίζονταν στα ανωτέρω

εντάλματα σύλληψης. Ο Melloni, ωστόσο, διέφυγε και δεν κατέστη εφικτή η παράδοσή του στις ιταλικές αρχές. Τότε δεν είχε θεσπιστεί ακόμα το ΕΕΣ, αλλά βρισκόταν σε ισχύ συμφωνία μεταξύ των κρατών-μελών. Τα ιταλικά δικαστήρια, έχοντας διαπιστώσει τη μη εμφάνιση του Melloni, αποφάσισαν το 1997 την επίδοση της κλήσης προς εμφάνιση στο ακροατήριο στους πληρεξουσίους δικηγόρους του.

Έτσι, το 2000 εκδικάστηκε η υπόθεση και ο Melloni καταδικάστηκε ερήμην. Το 2004 ο Εισαγγελέας Εφετών της πόλης της Μπολόνια στην Ιταλία εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εις βάρος του, ώστε να εκτελεστεί η ποινή του. Το 2008 ο Melloni εντοπίστηκε και συνελήφθη από τις ισπανικές αρχές. Εναντιώθηκε όμως στην παράδοσή του και αιτήθηκε οι ισπανικές αρχές να ζητήσουν εγγύηση από τις ιταλικές αρχές, ότι θα έχει τη δυνατότητα να ασκήσει ένδικα μέσα κατά της «ερήμην» καταδικαστικής απόφασης, αφού το ιταλικό ποινικό δικονομικό δίκαιο, σε αντίθεση με το ισπανικό, δεν προέβλεπε την δυνατότητα άσκησης ένδικων μέσων. Περαιτέρω, ο Melloni άσκησε προσφυγή για προστασία συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων, επικαλούμενος παραβίαση του δικαιώματός του στη δίκαιη δίκη, όπως αυτό καθιερώνεται και προστατεύεται από το ισπανικό Σύνταγμα.

Κατά τον Melloni εθίγη το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη, καθόσον επιτρεπόταν η έκδοση προσώπων σε χώρες, οι οποίες θεωρούν έγκυρες τις «ερήμην» καταδικαστικές αποφάσεις στις περιπτώσεις σοβαρών ποινικών αδικημάτων, χωρίς να τίθεται ως όρος για την παράδοση τους η δυνατότητά προσβολής των αποφάσεων αυτών. Η απόφαση-πλαίσιο, όμως, δεν προβλέπει τη δυνατότητα να εξαρτηθεί η έκδοση ενός φυσικού προσώπου από μία τέτοια εγγύηση, που να αφορά το ζήτημα της ερήμην καταδικαστικής απόφασης. Έτσι, το ισπανικό δικαστήριο απέστειλε προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΕ, ώστε να επιλυθεί η σύγχυση.

Το ΔΕΕ θεώρησε, πως οι κοινοποιήσεις, που είχαν συντελεστεί κατά τα προηγούμενα έτη στους δικηγόρους του κατηγορουμένου δε δικαιολογούσαν την επίκληση της ερημοδικίας. Έτσι, έμενε να εξεταστεί, εάν είχε πράγματι θιγεί το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, λόγω της διαφορετικότητας των ενδίκων μέσων στα δύο κράτη. Το Δικαστήριο εδώ έκρινε, πως αρχικώς, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατά δεύτερον η αρχή της υπεροχής, δεν δικαιολογούσαν την άρνηση έκδοσης λόγω μη πρόβλεψης ενδίκου μέσου για την ερημοδικία. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος επικαλείται ρυθμίσεις του εθνικού του δικαίου, ακόμα και συνταγματικής φύσεως, αυτό σε καμία περίπτωση δεν δύναται να θίγει την υπεροχή και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης.

Με την απόφαση-πλαίσιο, ένας τομέας της Ένωσης καλύφθηκε πλήρως με νομοθετική πράξη, η οποία προέβλεψε συγκεκριμένες εγγυήσεις, βάσει της αρχής της υπεροχής και της

αμοιβαίας εμπιστοσύνης των κρατών. Αν τα εθνικά δικαστήρια μπορούσαν να αρνηθούν να εφαρμόσουν την απόφαση πλαίσιο, θα παραβιαζόταν η αρχή της υπεροχής και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, αφού η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης επιτάσσει στο κάθε μέλος να εμπιστεύεται (ειδικά στον τομέα του ΧΕΑΔ) και να πιστεύει, ότι και τα άλλα κράτη-μέλη σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, αφού έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν με βάση κοινές αξίες. Πρέπει κάθε κράτος-μέλος να θεωρεί εκ προοιμίου ότι και τα υπόλοιπα κράτη ενστερνίζονται τις αξίες αυτές και προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στον ΧΕΑΔ προϋποθέτει ακριβώς την πεποίθηση μεταξύ των κρατών, ότι κανένα κράτος της Ένωσης δεν υπολείπεται ως προς τις αρχές δικαιοσύνης, κράτος δικαίου και προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων.

Άρα, αν η Ισπανία ζητούσε ως πρόσθετη και μη προβλεπόμενη εγγύηση από την Ιταλία την άσκηση του ως άνω ενδίκου μέσου, εγγύηση, που δεν προβλέπεται στο ενωσιακό δίκαιο, λόγω καχυποψίας ως προς το κράτος δικαίου της ιταλικής έννομης τάξης, αυτό θα αποτελούσε μία ευθεία παραβίαση της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατ' επέκταση της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ των κρατών για την εξασφάλιση ενός χώρου ασφάλειας και δικαιοσύνης. Μόνο οι προβλεπόμενες στην απόφαση-πλαίσιο εγγυήσεις δύνανται να θέσουν όρια στην έκδοση των κατηγορουμένων και σύμφωνα με τη διαδικασία, που προβλέπεται στο ένταλμα.

Δ.2. Συνεκδικαθείσες Υποθέσεις C-404/15 και C-659/15 PPU (Aranyosi και Căldărașu)

ΙΣΤΟΡΙΚΟ: Η απόφαση αφορά την ανάλυση και ερμηνεία των άρθρων 1(παραγράφων 3,5) και του άρθρου 6 (παράγραφος 1) σχετικά με την εκτέλεση του ε.ε.σ. στη γερμανική επικράτεια εναντίον του ουγγρικής ιθαγένειας P.Aranyosi και του ρουμανικής ιθαγένειας R.Căldărașu .Οι αιτήσεις έθεταν σε αμφισβήτηση το ένταλμα λόγω των απάνθρωπων συνθηκών διαβίωσης που επικρατούσαν στις ουγγρικές και ρουμανικές φυλακές.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ: Η απόφαση αυτή αναφέρεται στην απαγόρευση των βασανιστηρίων και γενικότερα στην προστασία των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων από τα κράτη μέλη. Οι αρμόδιες δικαστικές αρχές υποχρεούνται να σέβονται και να τηρούν τόσο τα ίδια τα δικαιώματα, όσο και τις ανάλογες "νομικές αρχές".

Σε περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις περί απάνθρωπης μεταχείρισης των κρατούμενων στο κράτος μέλος έκδοσης, οι δικαστικές αρχές εκτέλεσης οφείλουν να διεξάγουν ενδελεχή έρευνα. Αν βάσει απολύτως αντικειμενικών και αξιόπιστων στοιχείων, συνάγεται πέραν κάθε αμφιβολίας κίνδυνος παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων, τότε το κράτος εκτέλεσης δύναται να καθυστερήσει την εφαρμογή του εντάλματος έως ότου ενημερωθεί για την αλλαγή

των εν λόγω συνθηκών. Αν η αλλαγή δεν επέλθει σε ικανό χρόνο, τότε μόνο μπορεί το κράτος εκτέλεσης να μην εκτελέσει το ένταλμα, δηλαδή να μην παραδώσει τον καταδικασθέντα.

Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων εδράζεται στον πυρήνα μιας από της σημαντικότερες αρχές του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ήτοι της δέσμευσης των κρατών-μελών να αποδέχονται τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες, στις οποίες περίοπτη θέση κατέχει η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως περιλαμβάνονται στην ΕΣΔΑ.

Στον τομέα των ποινικών υποθέσεων, η αρχή αυτή, σε συνδυασμό με την επίσης πολύ σημαντική αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, αποδεικνύεται καταλυτικής σημασίας καθ' ότι επιτρέπει την προσέγγιση και την συνεργασία διαφορετικών κρατικών νομοθεσιών προς την επίτευξη ενός κοινού σκοπού.

Βεβαίως, το δικαστήριο έχει κρίνει ότι η εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης δεν αποτελεί αμάχητο τεκμήριο. Κάθε κράτος-μέλος οφείλει αφ' ενός να σέβεται αυτό το πλέγμα των κοινών ευρωπαϊκών αξιών και αφ' ετέρου να τίθεται σε επιφυλακή και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να ελέγχει την εφαρμογή των ανάλογων νομοθεσιών από το συνεργαζόμενο κράτος και να προβαίνει στις αντίστοιχες ενέργειες, με γνώμονα τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών.

Ε. Επίλογος

Ο θεσμός του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης, που καθιερώθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ, αποτελεί ευρωπαϊκή καινοτομία στον χώρο των ποινικών υποθέσεων, καθ' ότι δίδεται πλέον η δυνατότητα άμεσης συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών. Το μέτρο αυτό βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και ανταποκρίνεται με μεγαλύτερη ευχέρεια στα δεδομένα της σύγχρονης εποχής, όπου η διασυνοριακή εγκληματικότητα αποτελεί ολοένα και συχνότερο φαινόμενο. Βεβαίως η εφαρμογή του εντάλματος μπορεί να συμβάλλει στην ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και στη αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της διασυνοριακής εγκληματικότητας αλλά, όπως κάθε τι νεοαφιχθέν, δημιούργησε πολλές "διενέξεις", θέτοντας σε νέα τροχιά τα ήδη υπάρχοντα ευρωπαϊκά ποινικά νομικά δεδομένα, τα οποία εξετάστηκαν στις διάφορες υποθέσεις από το αρμόδιο δικαστήριο υπό διαφορετικό πρίσμα και κατέληξαν σε νέα νομολογία, που ανταποκρίνεται καλύτερα στην επιταγές των καιρών μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, Νίκος Ζίνγκος, Safia Blog, link: [Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης – the SAFIA Blog](#)
- 2002/584/ΔΕΥ: Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32002F0584>
- Ρέντζιος Θ.(2016) "Ζητήματα εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης: Η αρχή του διττού αξιόποινου και οι λόγοι άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος" (διπλωματική εργασία), Πάντειο Πανεπιστήμιο
- [file:///C:/Users/lawyers/Downloads/2%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/lawyers/Downloads/2%20(1).pdf)
- Αδαμίδης Γρ. "Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης: το εθνικό και ενωσιακό νομοθετικό πλαίσιο υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δ.Ε.Ε"
- Χατζοπούλου Π.(2018) "Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης"(διπλωματική εργασία), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Παπανικολάου Ο.(2017) "Λόγοι Άρνησης Εκτέλεσης Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης"(διπλωματική εργασία), Πανεπιστήμιο Αθηνών
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/SUM/?uri=ecli:ECLI:EU:C:2016:198>
- Τσιτσιπά Ε.(2019) "Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στον Χώρο Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης: Το παράδειγμα του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης"(διπλωματική εργασία), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης